

FY4

Impulssi ja liikemäärä

Impulssi

Impulssi on suure, jonka avulla kuvataan tilanteita, joissa voima vaikuttaa kappaleeseen vain hyvin lyhyen ajan (millisekunteja).

Esimerkkitilanteita:

- Palloa lyödään mailalla
- Keilapallo kaataa keilan

Impulssi (MAOL s. 125)

Impulssi $\bar{I}$ on vektorisuure. Sen suunta on sama kuin kappaleeseen vaikuttavan voiman suunta.

Impulssi lasketaan kaavalla

$$\bar{I} = \bar{F} \Delta t$$

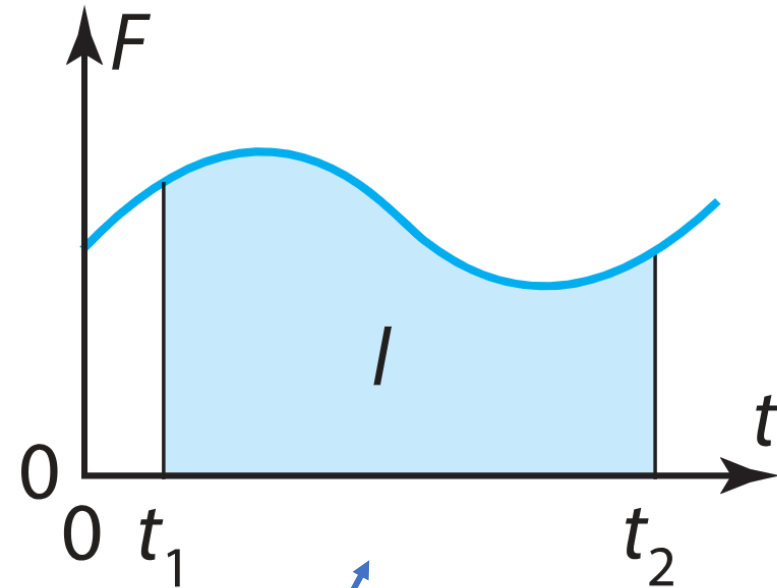
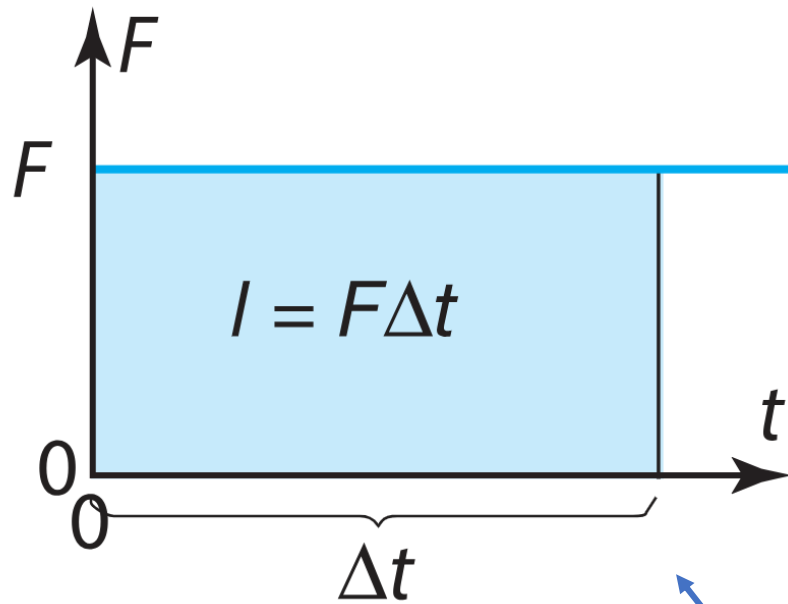
missä $\bar{F}$ = voima

Δt = voiman vaikutusaika (millisekuntien suuruusluokkaa)

Impulssin yksikkö on Ns.

Impulssi graafisesti

Impulssi voidaan määrittää graafisesti t, F -koordinaatistoon piirretyn kuvaajan avulla.

Impulssi saadaan fysikaalisena pinta-alana.

Liikemäärä

Liikemäärä on suure, jolla kuvataan törmäystilanteita.

Liikemäärä (MAOL s. 125)

Liikemäärä on kappaleen massan ja nopeuden tulo. Se on vektorisuure, jonka suunta on sama kuin kpl:n nopeuden suunta.

Liikemäärä lasketaan kaavalla

$$\vec{p} = m\vec{v}$$

missä m = kpl:n massa

$\vec{v}$ = kpl:n nopeus

Liikemäärän yksikkö on $\frac{\text{kgm}}{\text{s}}$.

Impulssiperiaate

Kappaleeseen kohdistuvan voiman impulssi on yhtä suuri kuin voiman aiheuttama kappaleen liikemäärän muutos:

$$\bar{I} = \Delta\bar{p}$$

missä $\bar{I}$ = impulssi

$$\Delta\bar{p} = m\Delta\bar{v} = mv_2 - mv_1 = \text{liikemäärän muutos}$$

HUOM! Muista miettiä nopeuksien etumerkit huolella!

TÄTÄ EI LÖYDY MAOLista.

(Impulssiperiaate voidaan johtaa NII laista. Katso kaavan johto kirjasta s. 144)

Tehtäviä

15-1

15-2

15-4 (yhdessä)

15-5

15-7

15-10 (yhdessä)

15-13

Impulssi:

$$\bar{I} = \bar{F} \Delta t$$

tai fysikaalisena pinta-alana t, F -kuvaajasta

Liikemäärä:

$$\bar{p} = m \bar{v}$$

Impulssiperiaate:

$$\bar{I} = \Delta \bar{p}$$

Liikemäärän säilyminen kahden kpl:n vuorovaikutuksessa

Kappaleiden kokonaisliikemäärä ennen vuorovaikutusta on yhtä suuri kuin vuorovaikutuksen jälkeen:

$$m_1 \bar{v}_1 + m_2 \bar{v}_2 = m_1 \bar{u}_1 + m_2 \bar{u}_2$$

missä m_1 ja m_2 ovat kappaleiden massat

$\bar{v}_1$ ja $\bar{v}_2$ kappaleiden nopeudet ennen vuorovaikutusta

$\bar{u}_1$ ja $\bar{u}_2$ kappaleiden nopeudet vuorovaikutuksen jälkeen

Tehtävät

16-8 (yhdessä)

16-3